

בס"ד

שלו' רב לכבוד הרה"ח היקר, ירא וחרד, המופ' ר' יהושע העשל שליט"א

אחדשה"ט באה"ר.

כמדומה שראיתי את מעלתו בהיותי בב"פ לפני כמה שנים.

הנה הגיע לידי מכתבו שכתב להרה"ג ר' גרשון שטעמער שליט"א מהנהלת העה"ח בנוגע להמחלוקת נגד ש"ב. ונראה ברור שלא גילו למעלתו כי העומד בראש המערכה בחירוף נפש אינו אלא הרה"ח הרה"צ רי"מ שכטער שליט"א בעצמו, כי אם הי' יודע מזה ודאי שלא הי' שולח מכתבו לר"ג שטמר כי אם לרי"מ שכטער לשאול אותו מה זה ועל מה זה, ובפרט שהרי הוא סותר א"ע כי הלא אמר עליו דברים גדולים ככתוב במכתבו, ואיך זה עתה נהפך לו כאויב.

עכ"פ אמר לי לבי שאם כי שלבאר הענין כראוי צריך לזה אריכות גדולה, עכ"ז הואיל ונראה שמעלתו כותב הדברים בתום לבו ראוי הוא להאיר את עיניו שידע את הדברים כהויתן.

וזה יצא ראשונה – בנוגע למש"כ מעלתו ששאל את הרה"ח רב"צ ליפשיץ שליט"א, ואמר לו בשם הרי"מ שכטער שאמר על רא"ב דברים גדולים, ושהוא לא משיג איפה לוקחים כחות כה גדולות בעבודת ה'.

הנה בהיותי לפני ג' שנים בב"פ אצל רב"צ ליפשיץ, שאל אותי ג"כ על מהותו של רא"ב, ועניתי לו שמצד אחד רואים עליו גדלות מופלגה, כי הוא עובד ה' בכוחות גדולות, אבל מאידך גיסא יש בו גם דברים משונים. ואז א"ל רב"צ ליפשיץ, שגם רי"מ שכטער ענה לו כך על שאלה הנ"ל.

וא"כ אינו מדויק כ"כ מה שמע"כ כתב בשם הרה"ח רי"מ, כי לא סיים כל דבריו. ויתכן שרב"צ לא ראה לנחוץ לסיים לו סוף דבריו של רימ"ש, כי לא עלה על דעתו לרדת לעומק הדברים, וחשב שהם דברים של מה בכך. אבל באמת אין זה כ"כ פשוט, כמו שאבאר בל"נ.

אבל לפני זה רצוני לכתוב לו, שמה שסיפרו לו שכאילו כל המחלוקת הוא על זכות בעלות באומן על הציוה"ק, אין זה נכון כלל, אף שבאמת איני מבין מה שמעלתו כותב על ענין החלטת רא"ב לקנות את הציוה"ק ש"זה דבר פשוט מאד" – מהיכן הוא פשוט כ"כ שהציוה"ק שהוא נכס של כללות חסידי ברסלב יהי קנוי לאיש פרטי המנהיג איזה מאה או מאתים אנשים, ולא לועד עולמי המייצג כללות חסידות ברסלב, שחבריו הם אנשים בני מעלה ומופלגים בתורה וחסידות, והיו"ר הוא הזקן ר' מיכל דורפמן, ותחתיו ח' או ט' נציגים, ביניהם הרח"ח והצ' רי"מ שכטר. וגם רא"ב הי' מיוצג בתוכם. והועד הנ"ל מקובל על שכבות חסידות ברסלב בכל העולם.

(עמ' 2) אמנם אע"פ שכן הוא האמת ופשוט מאד, מ"מ מפני זה לא היו יוצאים ח"ו נגדו, והענין הוא אחר לגמרי, וענין "אומן" אינו אלא כתוצאה ומסתעף מזה.

דהנה האמת הוא שבהסתכלות שטחית רואים על רא"ב גדלות מופלגה מאד ועבודת ה' בכוחות גדולות, כצדיק גדול ובעל מדריגה, אבל כשחיים יחד אתו ורואים כל הנהגתו לעצמו ולאחרים – רואים בו ענין אחר לגמרי, וילאה העט לפרט הכל. ואם כי שקשה מאד להגדיר מהותו, מ"מ זה ברור שהוא איש מוזר מאד ומסוכן גדול לענין הנהגה. כי האדם הזה אינו אחראי כלל, לא על דבוריו ולא על מעשיו. ולא יאומן כי יסופר, כי בדה מלבו דברים חדשים בהבנת חסידות ברסלב, והדברים נוגעים למינות ממש.

דהנה זה מפורסם, ויש כמה וכמה עדים ששמעו כן מחסידיו בשמו, דצריך להתפלל אל רבינו (מוהר"ן) כמו שמתפללים אל השי"ת. ונשמע מחסידיו בענין זה בשמו לשונות המסמרים שערות ראש. והנה ענין זה הוא שיתוף וע"ז.

גם הדפיסו נוסח התקשרות, ושם כתוב לאמר: הריני לומד וכו' לעשות נח"ר לקב"ה ולעשות נח"ר לרבינו וכו'. ופשוט שעירוב כונה זו במצות הלימוד (או שאר מצות) הוא קלקול גדול ונוטה למינות, ויתכן שכל המצוה נפסלת ע"י כוונה זו. כי אע"פ שיש נח"ר להצדיק כשאנשיו עובדים את השי"ת, אבל ח"ו להכניס כוונה זו בקיום מצות הלימוד, וזה פשוט מאד. וכששאלתיו על כך, ניסה להביא רא"י מלקוטי תפלות, והוכחתיו שאינה רא"י כלל. ואיך שהוא, הלא בדברים שנוטים למינות אין לסמוך על מה שרואים בספרים, כי אפי' אם נראה כן – צ"ל שאני טועה בהבנתו, ואם ריק הוא מכס. אבל איך סומך על הבנתו לעשות מעשה שיש בה נגיעה לכפירה. ובפרט שבאמת אינה רא"י כלל, ואכה"מ.

והנה אין קץ לדברים זרים ומשונים שנשמעו מפיו, ודברי זלזול נוראים על ה' ועל משיחו רח"ל. ונוהג הוא לדבר ולהסביר תמיד חסרונות וגרעונות של צדיקים גדולים וקדמונים שבכל הדורות, בבטויים נוראים ואיומים אשר תסמרנה שערות הראש. וכשנשאל מאחד מתלמידיו על כך, אמר שכך דרכו לדבר בהבלטה יתירה, אבל אין כוונתו שכן הוא ממש. אמר פעם שבלעם ה' מטבעו טוב, רק מש. רב.. ע"ה אַשֶׁם שלא קירב אותו. אמר שבעל הלבוש דחק את השעה להיות מפורסם, וע"י כך גרם גזירות רעות על ישראל כגזירת ת"ח ות"ט, רח"ל מהאי דעתא. אמר שפסקו בשמים גלגול לבעל ב"י, משום שביסה אור האר"י הק', ולא הועיל לו חיבור השו"ע, רח"ל מהאי דעתא. (כל אלה הם רק דוגמאות).

אמר לאחד: (עמ' 3) אם התבודדת לפני השי"ת – שוב אין לך לחוש, כי אפי' אם טעית – אין זה טעות שלך אלא של... (כלפי מעלה). רח"ל מהאי דעתא.

ודרכו לדבר בענין גדלות הצדיק בהפלגה ובגוזמא, עד להשוות עבד לקונו, ויותר מזה רח"ל. אף שמצינו לשונות כאלו בדברי חז"ל ובספה"ק – יודעים שלומי אמוני ישראל כי אין הדברים כפשוטם, וכמו שאחז"ל: יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני וכו'. אבל בדבוריו שנאמרים ע"פ רוב לפני בעלי תשובה שלא קראו ולא שנו, הוא מבליט הדבר כ"כ עד שעולה בלבם שכל מה שנא' כלפי השי"ת נאמרים ממש כפשוטם כלפי הצדיק.

והגיעו הדברים עד לידי כך, שאחד מהם כתב על פתקא במקום "בעזרת השי"ת" כנהוג – כתב "בעזרת רבינו". וכן "שויתי ר' נחמן לנגדי תמיד". וכן מתפללין אל רבינו כנ"ל. ופעם אמר שרבינו גדול משם הוי"ה, רח"ל מהאי דעתא. וזה ע"פ פשט עקום בלקמורר"ן.

ובעצמי שמעתי מפי אחד מהם "רבינו נתן לי אוטו" (ע"פ מה דאיתא שכל ההשפעות משפיע השי"ת על ידי ובזכות וכח וצנורו של הצדיק, ועל סמך זה מפרדין הם את הצדיק מהשי"ת, ואין מזכירין רק את הצדיק – שהוא הנותן והמשפיע וכו', רח"ל).

ואחד מהם אמר (איני זוכר אם אמר זה בשמו ממש, אבל מ"מ כן יוצא מתוך דבוריו) שהעיקר הוא התקרבות להצדיק, וכל עניני עבודת ה' אינו אלא אמצעי לזה – שיוכה עי"ז להתקרב להצדיק, רח"ל מהאי דעתא שבשתא.

ופעם הוכיח רי"מ שכטער את אחד על נוסח הנ"ל "לעשות נח"ר וכו'" (או על ענין התפלה אל הצדיק) – והלא זה שיתוף?! ענה לו: אין זה שיתוף, כי השי"ת והצדיק הם אחד ממש (ז"א: וע"כ הוא יכול להתפלל ולעבוד את הצדיק, רח"ל מהאי דעתא).

ופעם אמר שרבינו הוא א"ק. וכששאלתיו ע"ז, ענה (על עצמו): אני משוגע.

וילאה העט להביא הכל, וגם עדיין אין ידוע הכל.

וכן מנהיג את אנשיו בדרכים משונים מאד, וגם מהפך את מדותיו – פעמים בפרישות יתירה, ופעמים להיפך.

וכן בענין לימוד התורה, פעם הוא אומר שכל היום צריך ללמוד לקוטי הלכות, ופעם כל היום גמרא וכו' וכו'.

ומנהיג את תלמידיו, שרובם בע"ת, שיקומו כל לילה בחצות וכו', אע"פ שעדיין אינם יודעים את הא"ב של האדישקייט. וכמה נתבלבלו דעתם מהנהגתו המוזרה, ונעשו בעלי דמיונות וכו' וכו'.

והוא ממריד בחורים ונערים באביהם ואמם, ובמי שגדול מהם בחכמה (עמ' 4) ובמנין.

ויש בידינו מכתב ממנהלי ישיבה ידועה – דברים כאובים בענין זה, שממריד את התלמידים ברבותיהם, וגורם אנדרלמוסא בישיבה. ויש שהיו בחורים טובים ומתמידים, שנדבקו בו עד שעזבו את הישיבה והלכו לישיבת ש"ב, ולבסוף מצאו אותם במקומות מלוכלכים רח"ל, וכו' וכו', ויש בזה הרבה לספר אשר תסמרנה שערות הראש, ונלאיתי להאריך ועדיין לא נגעתי למקצת מן המקצת.

ועוד יש ענינים שהצניעות יפה להם, ואין להעלותם על הכתב.

ורואים בו הרבה פעם זלזול בהלכות, וכשמוחים בו הוא אומר: חטאתי, עויתי, פשעתי, ואח"כ חוזר על קיאו.

מתיר לכהנים להתקרב עד הציוה"ק, אע"פ שברור שעוברים על קברים, וכו' וכו'.

וידע מעלתו, שכבר מתחלת הנהגתו – ה' טענות גדולות עליו בענין הנהגתו את תלמידיו, אבל לא ידעו אז כלל עד היכן הדברים מגיעים.

ופעם ה' אסיפה בענין זה אצל זקן אנ"ש הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, וקראו אותו והוכיחו אותו על פניו שמנהיג את תלמידיו בדרכים משונות (ועיקר הטענה ה' אז על שמלמד אותם רק לקום

בחצות או שאר עבודות, אבל אין מלמדם כראוי על התמדת הלימוד, ופסק רלוי"צ שבכל שבוע יבא לרי"מ לקבל הדרכה איך לנהל את הישיבה, והבטיח ולא קיים.

◇

והנה כל הענינים המשונים והפסולים הנ"ל, הוא מכניס בכח השפעתו בבחורים מאנ"ש הנמשכים אחריו בעינים סגורות, ונכנס בהם נטי' למינות באין משים, ובכח המושך שלו (וגם בדרכי חנופה ומתנת יד) הוא מושך אליו בחורים חדשים תמיד, ונמצא מקלקל ומחריב חסידות ברסלב. ומלבד עניני מינות הוא מנהיג בדרכים חדשים שלא שערום אבותינו ורבותינו.

והנה הוא (והסובבים אותו) – מתחזק בכל כחו להרחיב השפעתו על הצעירים, וילאה העט לספר כל מה שעושה בענין זה.

◇

והנה אחד מהטכסיסים שלו לכפות אנשי חסידי ברסלב תחות שעבודי' – הוא ע"י שיהי' כל ענין אומן והציוה"ק תחת ידו, כי אומן הוא נשמת חי' של ברסלב.

והנה דבר זה כאב מאד לראשי אנשי חסידי ברסלב העומדים בועד העולמי, והחליטו להתחזק לסדר בעצמם הנסיעות לאומן, ולעסוק בענין האש"ל בר"ה, ובענין הציוה"ק, כיאות – גם לפי ההגיון הפשוט כנ"ל – שכ"ז שייך לועד המייצג כלליות חסידי ברסלב. וגם ובעיקר להציל את בני הנעורים והתמימים מהשפעתו.

והנה מה שעוללו לנו בשנים האחרונות בענין זה – אין לתאר ואין לספר, כי הלכו בדרכים אלימים, וכיוצא.

◇

ואחזור קצת לאחורי – בענין הנסיעה לאומן על ר"ה תשמ"ט – שזה הי' פעם ראשונה שנסעו מא"י ע"מ ללון באומן ולהיות שם ב' ימי ר"ה וכו'. והנה אז לא הי' יכולת לנסוע רק על ידם, כי הם (עמ' 5) הי' להם קשרים עם המפלגה הקומוניסטית שבמדינת ישראל. ודרשו אז מכל אחד לשלם מחיר הנסיעה והאש"ל וכו', בסך – 2,500 \$. היינו כפול ומכופל מהמחיר המקובל (שכן הי' השנה בערך 600 \$). ואמרו בעת ההרשמה, שלמעשה אין המחיר רק 2000 \$, והוספת הסכום 500 \$ – אינם אלא שיהי' מוכן שמא יתוספו הוצאות חדשות בעת הנסיעה. ושבאם לאו יחזירו לכ"א סכום זה. ולמעשה, לא רצו אח"כ להחזיר כלום, אע"פ שלא הי' להם שום הוצאה יתירה מהנ"ל. וכאשר בליל ר"ה באומן העיר אותו אחד משומעי לקחו – שראוי להחזיר לכ"א את ה-500 \$ (כי הלא הם עניים מרודים, ענה ואמר: הם עניים שאינם הגונים).

ואחר ר"ה נעשה צעקה גדולה, ועד שנודע שגם המחיר של \$2000 לא הי' מוצדק כלל. ואז התחיל להתערער מעמדם בעיני הציבור, כי תפסו אותם בעוולה גדולה. וגבר זעם הציבור עליהם מאד.

והתשובה שהשיב ע"ז ר"א כן תלמידו, כי כידוע בשנים האחרונות (שעדיין לא היו שערי רוסיא פתוחים כלל ליושבי א"י) – נסעו אנשי ש"ב עם עוד מאנ"ש שנצטרפו אתם, ע"י דרכונים מזויפים באופנים שונים, ואת הדרכונים קנו בדרכים לא חוקיים, וכמה פעמים נתפסו ועלה להם דמים לפדות אותם וכיוצא, עד שהגיעו לחובות עצומים, וטענו שעלינו לשלם זאת, כי ע"י הנסיעות שלהם נפתחה הדרך עכשיו (1) – נמצא שעלינו לישא בעול החובות האלה!

ולבסוף – אחרי הרבה עמל ותככים ומריבות ואיומים – החזירו לכ"א \$ 400.

ויש עוד לספר בענין ההנהגה השפלה שלהם בימי ר"ה.

והנה האדם הזה רא"ב – כמו שמצד אחד רואים בו עבודות גדולות שנראה כצדיק גדול, מצד אחר הוא מתנהג בקלות גדול מאד, וממש יכול לעמוד ולדבר דברי לצנות וכדו'. כמו כן הי' בעצם יום ר"ה באומן – לפני התקיעות – עמד ודיבר דברי בדיחותא וליצנות. ואצל אלה שדבקו באמונתם בו, אינם רואים בזה שום חסרון, כי אסור להרהר אחריו.

ובדרכים אלו וכיוצא בהם, הוא מערער ומחריב וסותר כל חסידות ברסלב המסורה לנו מרבותינו וזקינינו.

האחד בא לגור – שנולד להורים שלא נהגו כתורה (אח"כ חזרו קצת בתשובה ע"י אשה אחת יר"ש קרובת משפחתם) – ונעשה אצלינו למנהיג לבנינו וצעירינו שנולדו ע"פ דת ישראל בקדושה ובטהרה. היתכן?!

ובפרט שכל הנהגתו היא (עמ' 6) כזמורת זרה בכרם חסידות ברסלב, וגם נוגד לעיקרי האמונה, הי'.

ועקב כל זאת, בכדי למעט השפעתו, החליטו זקני וחשובי חסידות ברסלב המקובלים על כלל עדת חסידי ברסלב – שההכרח לנהל בעצמנו הענינים הנוגעים לאומן ולר"ה, ושלא יהי' הוא המוציא והמביא, שע"ז מתחזקת השפעתו, כמובן.

וכמובן, שהסיבה הבולטת היתה התנהגותו הפראית בכל הנוגע לנסיעות אומן בעבר, אבל שיהי' הדבר ברור שלא זאת לבד היתה עיקר הסיבה. ואין זאת אלא טבעת אחת משלשלת כללות הנהגתו בכל הענינים – שהוא פוסע על ראשי עם קודש בזלזול גס ונורא, וא"א לעמוד

עליו, כי ברגע אחד הוא נעשה רך כתולעת, ומפיל עצמו לארץ ואומר: חטאתי, ומדבר דיבורים רכים וטובים, אבל הכל שקר וכזב וליצנות, כי אח"כ חוזר ושב על קיאו.

ואין בכחי לתאר עד היכן מגיע ההתנהגות הזאת השפלה. ובדרך זו הוא מצליח לתפוס אנשים תחתיו, עד שמאמינים בו באופן מופלג וזר. וכבר הי' לעולמים דברים כאלו, הי' ירחם עלינו מעתה.

הכלל, שאנשי ש"ב הפעילו כל כוחותם להכשיל את הועד העולמי – באופנים מאופנים שונים, מבית ומבחוץ, אם בהסתת הגוים וחברות התעופה נגדינו, ושאר דרכים נלוזים. עד שמחמת הלחץ הגדול מהם – נאלץ הועד לבחור הרע במיעוטו, ולנהל מו"מ עמהם, לטפל יחדיו בענין אומן, והם החליפו דבוריהם עשרת מונים, שאין לתאר, והכל בכדי להלאות את אנשי הועד.

ויש בזה הרבה הרבה לספר בכדי ספר שלם, נוראות מעשיהם הנלוזות בזלזול ולעג. וכמה ביטול תורה ותפלה, ומחלוקת ומריבות, וחילול הי' וכבוד הצדיק שגרמו עי"ז – בלי שום נקיפת מצפון, והכל הי' תחת משמעתו של רא"ב.

והדבר מזעזע עד הנפש, וא"א להבין כלל מה קרה לנו בימינו אלה – שקם עלינו אדם שמצד אחד הוא עובד הי' גדול, ומתקריא בפי אחרים בשם "הרה"צ", וי"א עליו שהוא בעל רוח"ק ואיש מופת. ומצד אחר – הוא עומד ומנצח על מלחמה ומחלוקת נוראה, שנשפכים עי"ז דמים תרתי משמע, וחילול הי' נורא וכו', ומצער אנשים יראים ושלמים מופלגי תורה ויראה זקנים וחכמים – בצער גדול ונורא הנוגע עד הנפש. והלא ברמיזה קלה אחת – הי' יכול להשקיט הכל?

ואני בעצמי דברתי עמו אחר ר"ה העבר כמה שעות. ושאלתי אותו קושיא זאת, וגם לרבות על שאר מעשיו הנלוזות בענין הנהגתו, ובענין ^(עמ' 7) דעותיו הפסולות הנוגעים לשיתוף ומינות, ולא הי' בידו די השיב!

אהה הי'! מה זאת עלתה לנו? הלא הי', זו חטאנו לו!

ואדלג הרבה, כי הנני רוצה להגיע למה שקראתנו בימים אלה, עד שיצאה ההבערה ללהב. כי ימים ספורים לפני ר"ה, שהי' הפחד עליהם שהצבור לא יבא להתפלל עמהם יחד בר"ה מרוב זעמם עליהם – חתמו על הסכם עם הועד, והסכימו שמיד אחרי ר"ה יתבטל משרד הנסיעות שלהם, הנק' מסעות צדיקים. ומעתה יהי' הכל תחת הועד, וזה יתחיל מאחרי ר"ה, אבל בר"ה נתפלל יחד עמהם וכו'.

והנה תיכף אחרי ר"ה הפרו את ההסכם, ובאו בתככים שונים שקשה להאריך בהם (ואין זה מוריד ומעלה לעצם הנושא) – עד שהוחלט להנתק מהם לגמרי. ועלה החשד אצלם, כי אולי נצא ונפרסם מעשיהם, רצו אל הביד"צ וסיפרו להם במרמה, שיש להם סכסוכים עם אנשים בעניני ממונות וכדו' – והללו רוצים להשמיצם, עד שהביד"צ נתנו להם "צו מניעה" נגד אנשים האלה – שאסור להשמיצם ולכתוב עליהם כתבי פלסתר עד שיבואו מקודם לביד"צ. וכשהביד"צ נודע להם שרימו אותם, ושהאנשים האלה הם ראשי וזקני וחשובי קהלת ברסלב, ביטלו את הצו מניעה. וכך התנהלו הדברים עד שהגיע למצב הנוכחי.

והנה הרה"צ רי"מ שכטער שליט"א, יחזק ה' כחו ובריאותו לאורך יוש"ט, אשר זה עשרות שנים הוא עוסק רק בהפצת תורה וחסידות – על טהרת הקודש – ע"ד התורה והחסידות הכתובה והמסורה, ואינו מתערב כלל בשום עניני צבור, ובפרט בעניני מחלוקת וכדו'. רק בתוך ביתו ה' תמיד בוכה ומתאונן על התפשטות הדיעות כוזבות של כת הנ"ל, ועל סילוף דרך הקודש המסורה לנו מרביה"ק ע"י תלמידיו ותלמידי תלמידיו, מדור דור.

ובראותו הסכנה הצפוי לנו עתה – כאשר כל עניני אומן יפול לשליטתם, כי יתגבר עי"ז כח השפעתם על צעירי הצאן ח"ו, שינה את טעמו ודרכו שהי' באמנה אתו עד עתה – וקם כארי וכלביא ללחום מלחמת ה' בלי להסתכל על חלישותו הנוראה ומחלת לבו, ה' ירפאהו מהרה בתושח"י. ומזקן מלא רחמים – נהפך לאיש גבור מלחמה, ואינו אוכל, ואינו ישן, ועזב כל עסקו בהפצת תורה וחסידות, ואין לו עכשיו בעולמו אלא מלחמת קודש הנ"ל.

וממש יתפלץ הלב בראות אותו שוכב על מטתו אין אונים, ונותן הוראות מלחמה, ומפיו לפידים יהלכו על כל הנהגת הכת הנ"ל.

וכמה פעמים הוא זועק בקול בוכים – מעומק לבבו הטהור: וכי על מה אנו נאבקים ונלחמים? על ^(עמ' 8) "שמע ישראל ה"א ה' אחד!" שר' עקיבא אמר ע"ז: "כל ימי הייתי מצטער, מתי יבא לידי ואקיימנו".

וזועק: גיוואלד! הלא כל חיינו בעולם הוא על ענין אמונת היחוד, ומה שוה כל החיים, ולמה נבראנו כלל, בלעדי זה, ח"ו.

וכמה פעמים זעק מלבו השותת – "הושענא כרם מתולעת!" "ס'האט זיך אריין גיחאפט א תולעת בכרם ברסלב!" "זיי שטייען אונז ווי א בייג אין האלדז!" "א קוץ בכרם!"

"איך האב משמש גיווען אלע זקנים, ר' אברהם שטערנהארץ, ר' שמואל שפירא, ר' שמואל הורביץ, ר' אפרים ז"ל – מ'האט פון זיי קיינמאל נישט גיהערט אזעלכע ווערטער, אדרבה!

ע"י דבוריהם הקדושים והטהורים – נתחזק לבנו עוד יותר באמונת היחוד. ולהיפך – כששומעים ממנו... נעשים עי"ז בעל דמיון וכו' וכו'".

ומדי פעם – הוא בוכה ממש ומזיל דמעות כמים, ושואל בתמי "אזעלכע מענטשין שלא נתגדלו על ברכי התורה, און זייער מאמע האט נישט גיזאגט מיט זיי קיין שמע ישראל און גיהייסין א קוש טאן די מזוזה פארן שלאפן – זאלן זיין מחנכים צו אונזערע קינדער וואס זיינען גיבארן גיווארן בקדושה ובטהרה וכו'?!!" – "איך האלט דאס נישט אויס!" ופעמים הרבה הוא נופל אין אונים על מטתו אחרי דבורים אלו.

אהה ה'! ראה בצרותינו, וה' בעזרתנו סלה!

והנה דלגתי הרבה מאד, כי אין כח ואין מח, וקשה לי להאריך יותר. ואחשוב שמאליך תבין מכל מה שקראת – לתרץ שאלותיך וקושיותיך הנזכרים במכתבך.

הכלל, שבהשקפה ראשונה מתחזה האיש לבעל מדריגה, וכן העבודה הנפלאה של ישיבתו בתפלה בהתלהבות, אבל בפנימיות – הכל רקוב עד היסוד. ואין כל ראי' מהמלצות ומעדייות שונות ממה שראו בראי' בעלמא.

גם זאת לדעת, שבשאלת רב"צ ליפשיץ את רי"מ ואותי הקטן – על מהותו של רא"ב, התמלאנו בושה לגלות את האמת שנמצא כזאת בקרבנו. וענינו לו כפי אשר נראה לכל – מצד החיצונית, אבל עכ"ז לא יכלנו להתאפק להעלים את האמת לגמרי, ואמרנו שיש בו דברים זרים ומשונים.

ה' ירחם עלינו ויגדור פרצותינו, ונוכה לעבדו מעתה בשובה ונחת, ע"ד הקודש שקבלנו מאבותינו ורבותינו – בקבלת אמת, מצדיקי אמת, יחידי הדורות, עד ביאת ינון בב"א.